Kasvu ja vaikuttaminen -osasto/HP, IK

21.11.2019

Eduskunnan verojaosto
sara.kuitunen@eduskunta.fi

Hallituksen esitys (HE 85/2019 vp) eduskunnalle laiksi koneiden, kaluston ja muun niihin verrattavan irtaimen käyttöomaisuuden korotetuista poistoista verovuosina 2020–2023 sekä laeiksi verontilityslain ja tuloverolain väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki koneiden, kaluston ja muun niihin verrattavan irtaimen käyttöomaisuuden korotetuista poistoista. Yritys voisi tehdä verotuksessa kaksinkertaiset poistot säännönmukaisiin poistoihin verrattuna neljän vuoden ajan, verovuosina 2020–2023.

Kaksinkertaisten poistojen arvioidaan vähentävän verotuottoja vuositasolla noin 210–240 miljoonaa euroa ja yhteensä vajaat 900 miljoonaa euroa vuosina 2020–2023. Verotuotot kuitenkin lisääntyvät lähes saman verran vuodesta 2024 eteenpäin, joten muutoksen ei arvioida heikentävän julkisen talouden tasapainoa pysyvästi.

Aiemmin käytössä olleet kaksinkertaiset poistot ovat kohdistuneet ainoastaan tuotannollisessa toiminnassa käytettävään käyttöomaisuuteen. Nyt ehdotettu veronhuojennus koskisi kaikkea uutta irtainta käyttöomaisuutta. Lisäksi korotetut poistot voisi tehdä enintään neljänä verovuonna aiempien verohuojennuslakien mukaisen kahden vuoden sijaan.

SAK pitää investointien edistämistä tärkeänä tavoitteena. Yhdysvalloissa tehtyjen tutkimusten mukaan korotetut poistot voivat olla siihen hyvä keino. Suomen aineistolla tehdyn tutkimuksen tulokset kuitenkin viittaavat siihen, että poistojen korottaminen ei Suomessa ole saanut aikaan merkittävissä määrin uusia investointeja (VATT-Muistiot 48/2015). Eroa tuloksissa saattaa aiheuttaa se, että Suomessa yhteisöveroaste on ollut selvästi matalampi kuin Yhdysvalloissa. Nykyinen nollakorkotaso saattaa myös pienentää poistojen korottamisen vaikutusta investointeihin. Rahoituksen saatavuudellakin saattaa olla vaikutusta.

Yksi syy siihen, miksi yrityksen ei kannata hyödyntää mahdollisuutta korotettuun poistoon, liittyy listaamattomien yritysten osinkoverotukseen. Kuten esityksessäkin todetaan, suuren poiston vähentäminen verotuksessa pienentää verotettavan tulon lisäksi myös yhtiön nettovarallisuutta, mikä johtaa siihen, että kevyemmin verotettua osinkoa voidaan jakaa yrityksen omistajille vähemmän. Investointien nopeutettu poisto ei siis ole yrityksen omistajan kannalta järkevää, jos se pienentää yrityksen nettovarallisuutta (mikä puolestaan kiristää osinkojen verotusta).

Nykyisessä listaamattomien yritysten osinkoverojärjestelmässä investointien tuottovaatimus vaihtelee verotuksen takia, eivätkä investoinnit kohdistu

sinne, missä ne tuottaisivat eniten. Tämä laskee työn tuottavuutta ja palkkatasoa.

Lisäksi nykyinen osinkoverojärjestelmä suosii vanhoja, nettovarallisuutta kerryttäneitä yhtiöitä sekä yhtiöitä, joiden liiketoiminta edellyttää aineellisia, taseessa näkyviä investointeja. Tämä voi hidastaa meneillään olevaa talouden rakennemuutosta, jossa aineelliseen pääomaan perustuvaa matalan tuottavuuden tuotantoa korvautuu korkeamman tuottavuuden tuotannolla, joka perustuu enenevässä määrin aineettoman pääoman ja korkean osaamisen hyödyntämiseen.

SAK:n mielestä hallituksen esityksessä tulee myös arvioida vaihtoehtoisia keinoja investointien edistämiseksi. Vaikka ehdotetun muutoksen ei pitkällä aikavälillä pitäisi heikentää julkisen talouden tasapainoa pysyvästi, lyhyellä aikavälillä kysymys on merkittävästä verotuesta yrityksille. Myös pysyviä verotulomenetyksiä voi tulla, jos korotettuja poistoja hyödyntänyt yritys ajautuu konkurssiin.

Lisäksi ehdotettua veronhuojennusta tulee tarkastella yritystukien näkökulmasta. Poistoihin liittyy jo nykyisin useita verotukia. Pelkästään irtaimen käyttöomaisuuden hankintamenon poistamiseen liittyvien verotukien määräksi on arvioitu yhteensä 640 milj. euroa (vuonna 2018). Tuki kohdistuu voimakkaimmin pitkäaikaisiin koneisiin ja kalustoihin. Ehdotetun uuden verotuen tulisi vähintäänkin täyttää yritystukien uudistamista koskevan parlamentaarisen työryhmän suosittelemat hyvän yritystuen kriteerit. SAK ei pidä hyvänä sitä, että samaan aikaan, kun tavoitteena on vähentää yritystukia, esitetään uutta yritystukea, jonka vaikutuksesta investointeihin ei ole varmuutta.

Verojärjestelmän kannalta kaikki väliaikaiset muutokset lisäävät monimutkaisuutta ja heikentävät verotuksen ennakoitavuutta. Tarve määräaikaiseen lakimuutokseen pitää perustella huolella.

SAK ei näe tarvetta koneiden, kaluston ja muun niihin verrattavan irtaimen käyttöomaisuuden korotettuihin poistoihin. Investointipäätökset tehdään yrityksissä muilla kuin veroperusteilla. SAK korostaa sitä, että viime vuosina on tehty useita toimenpiteitä, joilla on yritetty edistää investointeja. Vuonna 2014 kevennettiin yhteisöveroa 24,5 prosentista 20 prosenttiin ja vuosina 2017–2020 toteutuu kilpailukykysopimuksen mukainen huomattava sosiaaliturvamaksujen siirto työntekijöille. Merkittävää investointien kasvua ei kuitenkaan ole näkyvissä. Uusien yrityksille suunnattujen verotukien sijaan kannattaisi harkita esimerkiksi suorien TKI-tukien kasvattamista.

Valtiovarainministeriön yritysverotuksen asiantuntijaryhmä arvioi Suomen poistojärjestelmän muutostarpeita kaksi vuotta sitten. Työryhmä totesi, ettei se näe perustelluksi, että tässä vaiheessa Suomen veropoistojärjestelmää

ryhdyttäisiin muuttamaan. Hallituksen esityksen perusteluista ei käy ilmi minkä takia muutaman vuoden takainen asiantuntijaryhmän kannanotto olisi tältä osin väärä tai vanhentunut. Näin isoa veromuutosta pitäisi perustella ja arvioida laajemmin kuin mitä hallituksen esityksessä on tehty, erityisesti kuin esitys on osin ristiriidassa aiemmin tehtyjen asiantuntijaselvitysten kanssa.

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry